

‘Mijn familie is het belangrijkste’

De rol van familieleden in de verpleeghuiszorg

Frans Hoogeveen

Wat kunnen professionals in de zorg van familieleden van mensen met dementie verlangen? Is hun rol vrijblijvend of dwingt de toename van het aantal dementerenden en het groeiende tekort aan arbeidskrachten in de zorg tot een duidelijke keuze voor meer participatie?

Reageer! Reacties op de VPG-pagina en op de inhoud van DENKBEELD kunt u rechtstreeks kwijt op onze website: www.devpg.nl of via de e-mail: secretariaat@devpg.nl

De rol van familieleden in de verpleeghuiszorg aan mensen met dementie is belangrijk, daarover zijn de geleerden het wel eens. Maar waarom is dat zo? Er zijn ten minste drie argumenten. Ten eerste lijkt een goed en intensief contact met naaste familie belangrijk te zijn voor de kwaliteit van leven zoals mensen met dementie die ervaren. *Rose-Marie Dröes* en collega's onderzochten recentelijk wat mensen met dementie in verpleeghuizen zélf belangrijk zeggen te vinden voor hun kwaliteit van leven. De ondervraagden noemden onder meer: 'leven te midden van je familie', 'bij mijn partner zijn', 'het zien van de partner, de kinderen en de kleinkinderen; dat het goed met ze gaat en dat er goed contact is' en: 'dat mensen van mij houden'. 'Mijn familie is het belangrijkste,' zo luidt een uitspraak van een van de geïnterviewden die dit argument treffend samenvat.

Het tweede argument betreft de kwaliteit van zorg. Nederland vergrijsst en ontgroent: het aantal mensen met dementie groeit gestaag en het aantal (jongere) professionals om voor hen te zorgen neemt af. 'Hoe zorgen we in de toekomst voor onze hulpbehoevende ouderen?' is dan ook een veelgestelde vraag. Sommigen beweren dat we eenvoudigweg geen keuze hebben: om in de toekomst zorg van voldoende kwaliteit te kunnen garanderen, zullen we een groter beroep op de familie *moeten* doen. En ten slotte

is er een moreel argument dat als volgt zou kunnen worden uitgedrukt: 'Je ouders hebben voor jou gezorgd, nu moet jij voor hen zorgen!' Wellicht is het niet aan ons, professionals, om over dit laatste een standpunt in te nemen. Toch hoor je een dergelijke opvatting regelmatig terug – onder meer van collega's uit andere culturen waar zorg voor de eigen ouders veel vanzelfsprekender is. En dat geeft te denken.

Ook zorgvrager

Dit alles roept de vraag op welk beroep wij als professionele zorgverleners in het verpleeghuis op de familie van onze cliënten kunnen en mogen doen. *Han Diesfeldt* wijst in het artikel 'Regelmatig bezoek goed voor de gezondheid' (DENKBEELD, 2007/1) op de grote verschillen in de wijze waarop familieleden aankijken tegen mogelijke eigen taken in het verpleeghuis. 'Sommige families gaan ervan uit dat de zorg voor hun naaste na de verhuizing helemaal bij de professionals in het verpleeghuis ligt. Zij kijken hooguit kritisch mee. Andere families blijven zich verantwoordelijk voelen en willen het liefst zoveel mogelijk samenwerken met de zorgverleners.' Uit deze voorstelling van zaken zou je tevens kunnen opmaken dat wij die keuze aan de familie laten – en dat is in de praktijk misschien ook zo. Maar is dat juist en kunnen we ons dat (blijven) permitteren? Moeten wij niet veel duidelijker zijn in wat we van de familie verwachten?

Tegen deze opvatting kan worden ingebracht dat de familie ook vaak 'zorgvrager' is. Een recente slogan van Alzheimer Nederland luidt niet voor niets: 'Hij lijdt aan dementie. Zij heeft het.' Aan het moment waarop de familie haar dierbare naar het verpleeghuis brengt, is dikwijls een lange periode van zorg voorafgegaan. Niet zelden

staat het water de mantelzorgers tot aan de lippen. Daarmee moeten we óók rekening houden. Dat een grote inbreng van familieleden in de verpleeghuiszorg voor mensen met dementie belangrijk is, lijkt hoe dan ook onomstreden. Maar hoe geven we die participatie gestalte? Een goede relatie met de familie van onze cliënten aangaan en daarin ook investeren is wat dat betreft een eerste vereiste. *Connie Klingeman* c.s. laten in het artikel 'Partners in zorg worden' (DENKBEELD, 2007/1) zien hoe dat kan en wat we daarvoor moeten doen. Maar ongetwijfeld bestaan er nog vele ándere goede voorbeelden waarvan we kunnen

leren! De Vereniging voor Psychogeriatrie kijkt daarnaar met belangstelling uit. Laat u ons dat dus weten!

Literatuur

Dröes, R.M. e.a. Quality of life in dementia in perspective: An explorative study of variations in opinions among people with dementia and their professional caregivers, and in literature. *Dementia, International Journal of Social Research and Practice*, 2006, 5, 4, 533-558.